

**ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը**

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 7-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ «ՍԱՆՄԱՆԱՅԻՆ ԱՆՅԱԿԵՏԵՐ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔ» /ԲԱԳՐԱՏԱՇՇԵՆԻ, ԲԱՎՐԱՅԻ ԵՎ ԳՈԳԱՎԱՆԻ ՍԱՆՄԱՆԱՅԻՆ ԱՆՅԱԿԵՏԵՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՅՈՒՄ/ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ (2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԹԻՎ 1 ՆԱՄԱԿ-ՆԱՄԱՉԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ ՆԱՆԴԵՐՉ)՝ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Զաղ. Երևուան

6 նոյեմբերի 2012թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարոյթյունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի (զեկուցող), Ա. Խաչատրյանի, Վ. Նովհաննիսյանի, Ն. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ Նանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Նայասարանի Նանրապետության ֆինանսների նախարարի փեղակալ Վ. Արամյանի,

համաձայն Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 25, 38 եւ 72-րդ հոդվածների,

դռնբաց դարական նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2012 թվականի օգոստոսի 7-ին Երևանում ստորագրված՝ Նայասրանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ «Սահմանային անցակետեր եւ ենթակառուցվածք» /Բագրատաշենի, Բավրայի եւ Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունների (2012 թվականի նոյեմբերի 5-ին Երևանում Նայասրանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ ստորագրված՝ պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1 նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ)՝ Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Նանրապետության Նախագահի՝ 09.10.2012թ. ՆՏ սահմանադրական դատարանում մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով սույն գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Նանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով քննության առարկա պայմանագիրը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Բ Զ Ե Ց .**

1. Նայասրանի Նանրապետության (այսուհետը՝ Վարկառու) եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի (այսուհետը՝ Բանկ) միջեւ «Սահմանային անցակետեր եւ ենթակառուցվածք» /Բագրատաշենի, Բավրայի եւ Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագիրը (այսուհետը՝ Պայմանագիր) ստորագրվել է Երևանում 2012թ. օգոստոսի 7-ին՝ Նայասրանի Նանրապետության ֆինանսների նախարարի կողմից:

Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ կողմերի միջեւ դեռեւս 2008թ. փետրվարի 12-29-ին ստորագրվել է Նայասրանի Նանրապետությունում Բանկի գործունեության կանոնակարգման /կառավարման/ վերաբերյալ Շրջանակային համաձայնագիրը, որը համաձայն սույն Պայմանագրի նախաբանի 7-րդ կետի՝ կշարունակի ուժի մեջ մնալ քննության առարկա Պայմանագրի գործողության ողջ ընթացքում: Նշված Շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ ՆՏ Սահմանադրությանը համապատասխանության վերաբերյալ գործով ընդունվել է ՆՏ սահմանադրական դատարանի 12.09.2008թ. թիվ ՍԴՈ-759 որոշումը:

2. Նամաձայն Պայմանագրի փեխնիկական նկարագրի /առդիր Ա/ դրա հիմնական նպարակն է Նայասրանի եւ Վրասրանի միջեւ երեք սահմանային անցակետերի /Բագրապաշեն, Բավրա եւ Գոգավան/ վերակառուցումը եւ արդիականացումը՝ ներառյալ Նայասրանում ելակետային ճանապարհների ու հարակից ենթակառուցվածքների բարելավումը, այդ թվում՝ Բագրապաշենում նոր կամրջի, ինչպես նաեւ Գոգավանի սահմանային անցակետ փանող 7.4 կմ գլխավոր ճանապարհի վերակառուցումը:

Նամաձայն Պայմանագրի Ա առդիրի ժամանակացույցի՝ նախատեսվում է Ծրագիրն սկսել 2012թ. եւ ավարտին հասցնել 2015թ.:

Պայմանագիրը բաղկացած է նախաբանից /դեկլարարիվ դրույթներ/, 12 հոդվածներից եւ դրա անբաժանելի մասը կազմող 4 առդիրներից:

Պայմանագրում ամրագրված են վերջինիս ընդհանուր պայմանները /մեկնաբանություններ եւ սահմանումներ/, վարկի հարկացման կարգն ու պայմանները, Վարկառուի ֆինանսական եւ այլ բնույթի մի շարք պարտավորությունները, վարկի մարման կարգը եւ ժամկետները. Պայմանագրի կողմերի միջեւ ծագող վեճերի լուծման կարգը եւ պայմանները, ինչպես նաեւ եզրափակիչ ու այլ դրույթներ:

Սահմանված է, որ Պայմանագիրը գործողության մեջ է մտնում միմիայն Բանկի կողմից Պայմանագրի 1-ին հոդվածի 1.04Ա կետով պահանջվող փաստաթղթերն ստանալուց հետո:

Ծրագրի ընդհանուր արժեքը, ըստ Բանկի հաշվարկների, կազմում է մոտ 60.634.000 եվրո:

Նամաձայն Պայմանագրի 1-ին հոդվածի՝ փրամադրվելիք վարկի ընդհանուր գումարը կազմելու է 30,316,000 եվրո: Բանկի կողմից նշված վարկը հարկացվելու է առավելագույնը 12 մասնաբաժնով /փրանշ/: Յուրաքանչյուր մասնաբաժնի գումարը նվազագույնը կազմելու է 1 միլիոն եվրո, եթե այն չի համարվում վարկի չօգտագործված մաս: Բանկի կողմից մասնաբաժինների հարկացումները, ինչպես նաեւ յուրաքանչյուր մասնաբաժնի փոկոսները, հետվճարումները եւ այլ գանձումները վճարվելու են Վարկառուի կողմից՝ եվրոյով:

Յուրաքանչյուր մասնաբաժնի վերջին մարման օրը համարվելու է հարկացման սահմանված ամսաթվից հետո 4 փարուց ոչ շուր եւ 25 փարուց ոչ ուշ ընկած վճարման ամսաթիվը: Սահմանված է նաեւ վարկի մարման արտոնյալ ժամկետ /Պայմանագրի 4-րդ հոդվածի 4.01 կետ/: Վարկառուն յուրաքանչյուր մասնաբաժինը մարելու է

մասերով՝ 2-րդ հոդվածի 2.03 կետում նշված մարման աղյուսակում նախատեսված ժամկետներին համապատասխան:

3. Ըստ Պայմանագրի՝ Վարկառուն ստանձնում է, մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- երաշխավորում է Բանկին իրականացնել ու կատարել Պայմանագրից բխող իր բոլոր պարտավորությունները.

- ապահովում է փրամադրված վարկային միջոցների բացառապես Ծրագրի իրականացման նպատակով օգտագործումը.

- ապահովում է Ծրագրի իրականացումը տեխնիկական նկարագրին համապատասխան, որը ժամանակ առ ժամանակ կարող է փոփոխվել Բանկի հաստատմամբ.

- ինքնուրույնաբար ձեռք է բերում միջոցներ՝ առանց Բանկին դիմելու, Ծրագրի հավելյալ ծախսերը վճարելու համար, եթե Ծրագրի ընդհանուր արժեքը գերազանցում է Պայմանագրի նախաբանի 3-րդ դեկլարատիվ դրույթում նշված գումարի չափը.

- ապահովագրում է Ծրագրի մաս կազմող բոլոր աշխատանքները եւ սեփականությունը՝ առաջնակարգ ապահովագրական ընկերությունների միջոցով.

- ապահովում է Ծրագրին առնչվող ցանկացած տեղեկատվության փրամադրումը Բանկին.

- անհապաղ ծանուցում է Բանկին՝ Ծրագրի ցանկացած էական փոփոխության կամ այնպիսի իրավիճակի առաջացման մասին, որոնք կարող են էապես վրանգել Ծրագրի իրականացումը.

- ապահովում է, որպեսզի իրականացնող կողմերի հաշվապահական հաշվետվություններն ամբողջովին արտացոլեն Ծրագրի ֆինանսավորման, կատարման ու իրականացման հետ կապված անհրաժեշտ բոլոր տվյալները.

- սպասարկում եւ մարում է վարկը՝ Պայմանագրում սահմանված պայմաններին եւ ժամկետներին համապատասխան.

- վճարում է տույժեր վճարվելիք ցանկացած ժամկետանց գումարների դիմաց՝ Պայմանագրի 3-րդ հոդվածում սահմանված կարգով եւ պայմաններով.

- կրում է առաջացած վնասների, ծախսերի ու կորուստների հարստացման առնչությամբ առաջացող պարտավորությունները՝ ըստ Պայմանագրի 5-րդ հոդվածի 5.04 կետի.

- վճարում է Բանկին Ծրագրի գնահատման կապակցությամբ միանվագ կոմիսիոն վճար՝ 50.000 եվրոյի չափով /Պայմանագրի 1-ին հոդվածի 1.08 կետ/.

- համաֆինանսավորում է Ծրագիրը՝ Պայմանագրի 9-րդ հոդվածի 9.01 եւ 9.02 կետերին համապատասխան.

- վճարում է սույն Պայմանագրի իրականացման ընթացքում առաջացող բոլոր հարկերը, փութերը, վճարները եւ այլ ցանկացած բնույթի պարտադիր վճարները:

4. Նայասրանի Նանրապետության Նախագահի 08.10.2012թ. ՏՏ սահմանադրական դատարանին ուղղված դիմումին կից ներկայացված Պայմանագրի 11.02 /Իրավասությունը/ հոդվածում առկա է եղել հետևյալ իրավակարգավորումը.

«Ա. Բացառությամբ 11.02Բ հոդվածի՝ Անգլիայի դատարանները բացառիկ իրավասություն ունեն սույն Պայմանագրի վերաբերյալ բոլոր վեճերը լուծելու հարցում, այդ թվում՝ սույն Պայմանագրից բխող կամ դրա հետ կապված ոչ պայմանագրային պարտավորություններին առնչվող ցանկացած վեճ:

Անգլիայի դատարանները ամենանպատակահարմար եւ հարմար դատարաններն են սույն Պայմանագրի հետ կապված ցանկացած այդպիսի վեճ լուծելու համար:

Սույն Պայմանագրին առնչվող՝ սույն 11.02 հոդվածում որևէ վեճին արված հղումները վերաբերում են նաև ցանկացած վեճի՝ դրա առկայության, վավերության կամ դադարեցման մասով:

Բ. Սույն Պայմանագրին առնչվող ցանկացած վեճ կարող է, Բանկի բացառիկ հայեցողությամբ, լուծվել արբիտրաժի միջոցով՝ Միջազգային արբիտրաժի լոնդոնյան դատարանում (ՄԱԼԴ)՝ իր կանոնների համաձայն:

Արբիտրաժը կարգավորվում է Անգլիայի իրավունքով: Արբիտրաժային փրիբունալը կազմված է ՄԱԼԴ-ի կողմից նշանակված մեկ արբիտրից: Արբիտրաժի նստավայրը եւ վայրը Լոնդոնն է (Անգլիա), արբիտրաժային վարույթի լեզուն անգլերենն է: Վարկառուն սույնով հրաժարվում է 1996 թվականի Արբիտրաժի մասին ակտի ներքո իր իրավունքներից կամ այլ կերպ բողոքարկել որևէ արբիտրաժային վճիռ Անգլիայի դատարաններում: Արբիտրաժային փրիբունալը իրավասու չէ ձեռնարկել կամ ապահովել, եւ Վարկառուն համաձայնում է, որ այն չի ձգրի սրանալ որևէ դատական արյանից պաշտպանության որևէ ժամանակավոր միջոց կամ հայցի ապահովման միջոց Բանկի դեմ՝ անկախ ՄԱԼԴ կանոնների որևէ դրույթի: Արբիտրաժային փրիբունալը իրավասու է քննարկել եւ վարույթ ընդունել ու որոշում կայացնել որևէ այլ վեճի վերաբերյալ, որը պարզաճ ձևով

ներկայացվի իր քննարկմանը Բանկի կողմից (ուրիշ ոչ մի Կողմի կողմից)՝ այնքանով, որքանով այդպիսի վեճը ծագում է սույն Պայմանագրից, բայց պահպանելով վերը նշված՝ որևէ այլ կողմ կամ վեճ չպետք է ընդգրկվի կամ միացվի արբիտրաժային վարույթին:

Գ. Սույն 11.02 հոդվածը միմիայն հոգուր Բանկի է: Սույն Պայմանագրում ոչինչ չպետք է ազդի Բանկի իրավունքի վրա՝ սկսելու դատական վարույթներ Վարկատուի դեմ՝ համապատասխան իրավագործության ներքո գրնվող օրենքով թույլատրված ցանկացած ձևով: Բանկի կողմից դատական վարույթների մեկնարկը մեկ կամ մի քանի իրավագործության ներքո չի խոչընդոտում Բանկին որևէ այլ իրավագործության ներքո վարույթ սկսելու՝ թե միաժամանակ, եւ թե այլ կերպ:

Վարկատուն սույնով հրաժարվում է իր անձեռնմխելիությունից եւ իրավունքներից՝ առարկելու այդպիսի դատարանների իրավագործության դեմ»:

Միաժամանակ Պայմանագրի 12.04 հոդվածը /Նարմար դատարան ընտրելը եւ որոշման կատարումը արբերկրում, հրաժարում անձեռնմխելիությունից/ շարադրված է եղել հետևյալ կերպ.

«Վարկատուն

ա) համաձայնում է չվիճարկել եւ միանշանակ հրաժարվում է որևէ առարկումից, որը այն կարող է ներկայումս կամ ապագայում ունենալ Անգլիայի դատարանների դեմ՝ ոչ հարմար դատարանի հիմքով կամ այլ կերպ՝ սույն Պայմանագրին առնչվող որևէ այլ դատական վարույթի մասով եւ

բ) համաձայնում է, որ Անգլիայի դատարանի կամ ՄԱԼԴ-ի որևէ վճիռ կամ որոշում սույն Պայմանագրի վերաբերյալ բեկման ենթակա չէ եւ պարտադիր է իր համար՝ առանց սահմանափակման կամ վերապահման, ենթակա է կատարման նրա դեմ ցանկացած այլ իրավագործության ներքո գրնվող դատարաններում:

Այնքանով, որքանով Վարկատուն կարող է, որևէ իրավագործության ներքո, պահանջել իր համար կամ իր սկրիվների համար անձեռնմխելիություն՝ որևէ հայցից, հարկադիր կատարումից, արգելանքից կամ այլ իրավական գործընթացից, Վարկատուն սույնով միանշանակորեն համաձայնում է չպահանջել կամ միանշանակորեն հրաժարվում է այդ իրավունքից՝ այդ իրավագործության օրենքներով թույլատրելի սահմաններում»:

ՆՏ սահմանադրական դատարանում գործի քննության նախապարաստման ընթացքում վերը նշված դրույթների առնչությամբ սույն գործով ՆՏ Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի կողմից բանակցություններ են անցկացվել Բանկի հետ՝ վերը նշված դրույթների բովանդակության փոփոխության եւ դրանց՝ Նայասպանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ «Նայասպանի Նանրապետությունում Եվրոպական ներդրումային բանկի գործունեության կառավարման համար» շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված իրավակարգավորումներին ներդաշնակեցման ուղղությամբ, ինչի արդյունքում 2012թ. նոյեմբերի 5-ին Երեւանում Նայասպանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ կնքվել եւ սույն գործով ՆՏ Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի կողմից ՆՏ սահմանադրական դատարան է ներկայացվել «Սահմանային անցակետեր եւ ենթակառուցվածք» ֆինանսավորման պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1» նամակ-համաձայնագիրը, որը հանդիսանում է Պայմանագրի անբաժանելի մասը եւ որով փոփոխության է ենթարկվել Պայմանագրի 11.02 հոդվածը /Իրավասությունը/ սրանալով հետեւյալ խմբագրությունը.

«Սույն Պայմանագրին առնչվող բոլոր վեճերը պետք է ներկայացվեն Եվրոպական միության Արդարադատության դատարանի իրավասությունը /այսուհետ՝ Դատարան/, եւ կողմերը սույնով ենթարկվում են Դատարանի իրավասությունը:

Պայմանագրի կողմերը սույնով հրաժարվում են Դատարանի իրավասության նկատմամբ իրենց անձեռնմխելիությունից կամ դրա դեմ առարկելու իրավունքից: Նամաձայն սույն հոդվածի՝ Դատարանի որոշումը պետք է լինի վերջնական եւ պարտադիր յուրաքանչյուր կողմի համար՝ առանց սահմանափակումների ու վերապահումների»:

Միաժամանակ Նամակ-համաձայնագրով Պայմանագրի վերը նշված 12.04 հոդվածը /Նարմար դատարան ընտրելը եւ որոշման կատարումը արտերկրում. հրաժարում անձեռնմխելիությունից/ հանվել է Պայմանագրի տեքստից, իսկ դրան հաջորդող հոդվածները վերահամարակալվել են՝ առանց վերջիններիս բովանդակության փոփոխության:

Վերը նշված փոփոխությունների արդյունքում՝ քննության առարկա Պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունները ներդաշնակեցվել են եւ համահունչ են դարձել 2008թ. փետրվարի 12-29-ին ստորագրված եւ ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից 2008թ. հոկտեմբերի 1-ի Ն-099-4 որոշմամբ վավերացված՝ Նայասպանի Նանրապե-

ությունում Բանկի գործունեության կանոնակարգման /կառավարման/ վերաբերյալ Շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված իրավակարգավորումներին:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ նկարի ունենալով, որ Պայմանագրի դրույթները՝ Նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ, համահունչ են ՆՏ Սահմանադրության 9-րդ հոդվածի պահանջներին, ինչպես նաեւ ղեկավարվելով Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին եւ չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքի 63 եւ 64-րդ հոդվածներով, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց .**

1. 2012 թվականի օգոստոսի 7-ին Երեւանում ստորագրված՝ Նայասրանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ «Սահմանային անցակետեր եւ ենթակառուցվածք» /Բագրապաշենի, Բավրայի եւ Գոգավանի սահմանային անցակետերի արդիականացում/ ֆինանսական պայմանագրում ամրագրված պարտավորությունները (2012 թվականի նոյեմբերի 5-ին Երեւանում Նայասրանի Նանրապետության եւ Եվրոպական ներդրումային բանկի միջեւ ստորագրված՝ պայմանագրի փոփոխություն թիվ 1 նամակ-համաձայնագրում կատարված փոփոխություններով հանդերձ)՝ համապատասխանում են Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

6 նոյեմբերի 2012 թվականի
ՍՂՈ- 1055